

Düşüncelerim

Eğer sosyoloji diye bir bilim varsa, bu lise programlarını süslemek için uydurulmuş bir söz yığını değildir... Sosyoloji toplumları yönetmek, düzeltmek, kalkındırmak için vardır. Hkimlr için fizyoloji, patoloji ne ise, politikacılar için de sosyoloji odur. Biyolojiye dayanmayan hekimlik nasıl dipsiz ise, sosyolojiye dayanmayan politika da övlece dipsizdir.

Kalkınmamızı kültür buhranı önlüyor

Ben Türkiye'nin teknik alanındaki ilerlemelerinin tersine olarak, kültür buhranı, milliyet buhranı, geçirmekte olduğuna inanıyorum. Türkiye'de milliyet, yani din, dil, sanat buhranı vardır. Bu buhranı önlemeye Türkiye'nin kalkınabileceğine inanmıyorum. Nasıl ki Batı milletleri de milliyetlerine kavuşmadıkça kalkınamamışlardır. Siz hükümet adamları bu günkü Türkiye'nin demokrasi ile, Cumhuriyet ile kalkınabileceğine inanıyorsunuz. Batı kalkınma tarihine bir göz atalım.

1. Lüther İncili halk diline çevirir.
2. İncil dili edebiyata tesir eder, milli edebiyat doğar.
3. Milli edebiyat politikaya tesir eder, milli devlet doğar.
4. Milli devlet milli ekonomiyi yaratır.
5. Milli ekonomi, milli en-

düstriyi meydana getirir.

6. Endüstri, hürriyet ve şahsiyet kültürünü yaratır.

7. Hürriyet ve şahsiyet demokrasisi ve cumhuriyeti var eder.

Demek oluyor ki milletçe kalkınmanın yaratıcısı demokrasi, cumhuriyet, endüstri değil, milli birlik, milli bütünlüktür.

Görüyorsunuz işte demokrasisi olsun, cumhuriyet olsun, kalkınma ağacının kökü değil, meyvesidir. Öyle ise kalkınma ağacını niçin tersine, baş aşağı dikmeye çalışıyoruz?

arak din, dil, sanata bu kadar önem vermenin sebebi nedir? İşte söylüyorum: Din, dil, sanat dediğimiz varlıklar, Emil Durkheim, Ziya Gökalp gibi büyük sosyologların sandıkları gibi, sosyal kurum (institution sociale) niteliği taşımazlar. Bunlar sosyal kurum olmadan önce birer sosyal kuvvet, (force sociale) niteliği taşırlar. Bu kuvvetler maddenin ısı, elektriği ışığı gibi kurucu yaratıcı kuvvetlerdir. Bunlarsız toplum olmaz. Etnoğrafyacıların en ilkel toplum olarak gösterdikleri A-

ce yayılcı, kaplayıcı, içe kadar sinici kuvvetlerdir. Din geyince hatıra yalnız inançlar, törenler gelir o kadar! Şimdi metod sahibi bir psikanalizi gibi düşünün bakalım. Din duygusunun insan düşüncesinde, insan duygusunda, insan işleyişinde, insan çevresinde girmediği, sinmediği neresi vardır?

Dil diyoruz. NE demektir deyince de sözlükleri açıp bakıyoruz. İnsanlar arasında anlaşma için kullanılan semboller, diye okuyoruz. Doğru ama o kadar mı? Dilin bir de jestlerle, pozlarla fıskıran suuraltı alanı vardır. Dil; kelimelerden cümlelerden ibaret sanmak kaba bir anlayış olur. Milliyeti milliyet yapan o kelimeler, cümleler değil asıl bu suuraltıdır. Ya sanat? Toplum varlığında sanatın, sanat değerlerinin sinmediği neresi, ne vardır. Sanat aptesane mermerlerinden minare âlemlerine kadar bütün yapıları kaplayan bir kamu gücüdür. O el işlerinden tutun da yemek şekillerine, en kaba jestlerimizden en ince pozlarımıza kadar bütün çevremizi, bütün kişiliğimizi sarar. Sanat eserlerini mimarlık, heykel, resim eserlerinden ibaret sanmak pek dar anlayıştır. Sanatsız insan kişiliği olamıyor, sanatsız toplum yaşayamıyor. Sanat da din, dil gibi yaratıcı bir kuvvet,

Yazan: İsmayıl Hakkı BALTACIOĞLU

Hem de böyle dikmekte niçin direnip duruyoruz? Tabiata karşı gidilmez derz. Kalkınma olayı da bir tabiat olayı değil midir? Neden ona karşı gidiyoruz?

Sözün kısası, kalkınma teklikle, politika ile değil, kültürle, milliyet ile başlıyoruz. Milliyet denince şu üç şey düşünülüyor: Din, dil, sanat. Milleti kalkındıran da, sonunda demokrasiyi, cumhuriyete ulaştıran da bu üç yaratıcı kuvvettir.

Simdi siz bana şöyle bir soru sorabilirsiniz: Kalkınmanın başlangıcı o-

vustralyanın iki klanlı totemci toplumlarında devlet, hukuk, ekonomi, bilgi sosyal kurumlar yokken, din, dil, sanat denilen yaratıcı kuvvetler vardır. Kurumların var olması nüfusun artmasından, sosyal yoğunluğun, iş bölümünün meydana gelmesinden, toplumun toprağa yerleşmesinden sonra olabilmıştır. Toplumların tarihinde, yaratılma, kalkınma gibi düşünme, alçalma da ilk önce bu kuvvetlerle olur.

Bu kadar da değil. Din, dil, sanat, bu üç kuvvet kendi ka buklarına çekilmiş varlıklar değildirler. Bunlar son dere-

Tercüman

Gazetecilik ve Matbaacılık

A Ş adına sahibi

KEMAL İLİCAK

Umumi Nesriyat Müdürü

OKTAY VEREL

Yazı İşleri Müdürü

ERTUĞRUL YEŞİLTEPE

Spor Sekreteri

Nejat ALTAV

Müessese Müdürü

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerle İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tarihi

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu Koleksiyonu

BLTWRT0200310